

szerint összeállítandó gazdasági rendszeres üzemtervekben, a talajminősítés rovatában, az imént elősorolt négy osztályzatnak az előjegyzését lehetne alkalmazni. Mindenesetre elkerültetnék az, hogy egyetlen fogalom — a feltétlen erdőtalajnak az ellentétje: mezőgazdasági talajnak, feltételes erdőtalajnak, abszolút mezőgazdasági talajnak, nem feltétlen erdőtalajnak, viszonylagos erdőtalajnak, és talán még egyéb általam nem olvasott szavakkal elneveztessék.

*

*

*

És — ha befejezésül azt kérdem magamtól, hogy a speciális erdészeti érdek mit kíván meg a talajminősítésnél, túlszigort-e, avagy kiméletes elnézést: határozott válaszem az, hogy egyikét sem. Mert úgy a közérdek, valamint a jól fel-fogott specialis erdészeti érdek is a talajminősítésnél csupán gondos körültekintést és szigorú tárgylágosságot követel.

Nagybritánia erdészete.

Irta: Mudrony Pál.

Angliában, az önkormányzat hazájában, a központi állami hatalom nem vonta a mai napig az erdészetet a maga hatáskörébe. Állami erdészet oly értelemben, mint Poroszországban vagy hazánkban, nem is létezik ott. De napról napra érezhetőbb lesz annak szükségessége, hogy az erdészet ügyei a kor követelményeinek megfelelően rendeztessenek. Mozgalom támadt az erdészeti ügyek felkarolására s minket is érdekelni fog, annak folyamából a főbb mozzanatokat megismerni.

Az alsó ház f. év május havában egy választott bizottságot küldött ki, melynek feladatává tétetett, megvizsgálni, vajjon nem lehetne-e, erdészeti tanintézet alapítása vagy más

uton az erdészeti ügyén lendíteni és jövedelmezőbbé tenni az erdőterületeket. A bizottság 18 tagból alakult meg és Sir Lechmere nevezetett elnökévé. A bizottság 8 ülést tartott és 12 szakértőt hallgatott ki, a kik mindannyian Anglia, Scotia és Irhon valamely erdészeti vagy ezzel rokon érdeket képviseltek.

A bizottság jelentése az elnök előterjesztése alapján egyhangulag lett megállapítva. Legelőször is arra terjeszté ki a bizottság figyelmét: hogy mennyiben volna szükséges szakoktatásban részesíteni azokat, akik az erdőkezelésben alkalmazva vannak; másodsor: hogy e szükségnek mennyiben lehetne erdészeti iskolák alapításával megfelelni; harmadsor: vajjon nem kellene-e a parlament segítségével testületet alakítani, a mely bizonyítványokat adna az erdészeknek is véleményt erdészeti érdekek előmozdítása tárgyában; negyedsor vajjon remélhető-e, hogy ekként jövedelmezőbbé fognak válni az erdőterületek.

A jelentés kiemeli, hogy a magánerdők területe Angliában 1,466.000 acre (1 acre = 900 □öl), Skocziában 829,000 és Irhonban 330 acre; s hogy nem szenved kétséget, miszerint ezen 2,788.000 acre kezelése lényegesen megjavíthatnák. Kiemeli továbbá, hogy több mint 40,000 acre oly pusztá erdőterület van magában az ugynevezett Ujerdőn (New Forest), mely most végkép semmit nem jövedelmez s hogy kivált Irland nyugatán és Skoczia felvidékén, igen nagy területeket belehetne fásítani. Feltűnő mondja a jelentés, hogy míg a világ majd minden művelt államában egy vagy több erdészeti tanintézet áll fenn, Angliában, csupán az indusi szolgálattal kapcsolatban létezik némi nyoma a rendszeres erdészeti oktatásnak.

Az erdészeti tanács szervezésére nézve a bizottság azt javasolja: hogy

1. a tanács élén kiváló szakférfiu álljon, a kit a kormány nevezzen ki s a ki időszakonként jelentést tegyen a kormánynak;

2. hogy a tanács oly elemekből alakíttassék meg, melyek a főbb erdészeti ágak fejlesztésénél érdekelve vannak, képviselve legyenek abban ugy a tanintézetek mint a szaktársulatok;

3. hogy a következő testületek felkéressenek az erdészeti tanácsba képviselőt küldeni: az angolhoni királyi mezőgazdasági társulat, a skóthoni felvidéki és mezőgazdasági társulat, a dublini kir. társulat, az erdészeti hivatal, a Linnae-társulat, a gazdatiszti intézet, az angol faművelő társaság és hogy a Kew Garden igazgatója hivatalból tagja legyen a tanácsnak. A parliament mindkét háza is 3—3 tag által legyen képviselve a tanácsban, s ezen kívül néhány nagy erdőbirtokos legyen tagja, elsőbbség adatván utóbbiak közül azoknak, akik erdeiket tanítási célra felajánlják.

4. A tanács hatásköre legyen: *a)* erdészeti iskolákat állítani vagy legalább erdészeti tanfolyamokat nyitni; *b)* a vizsgázásra nézve előkészületeket tenni; *c)* hivatalos syllabust vagy törzskönyvet készíteni.

5. A vizsga tárgyai a következők legyenek: *a)* gyakorlati erdészet, *b)* növénytan, *c)* növényélettan és rovartan vonatkozással a fabetegségekre és a kártékony erdei rovarokra; *d)* geologia különös tekintettel a talajokra; *e)* a földmiveléssel kapcsolatos tárgyak, minők az alagsövezés, birtokfelügyelet, felmérés stb.

A költségeket a bizottság 500 font sterlinggel irányozta elő, mely összegből a tanácsjegyzők és a vizsgálók kapnának fizetést; de jelentékeny összeg befolyhatna vizsga díjakból is. Minthogy az indiai kormány által fenntartott cooperhilli akademiában van erdészeti tanfolyam azok részére, akik az indusi közigazgatási szolgálat számára képezik ki magokat, a bizottság abban a nézetben van, hogy egyelőre ezt a tanintézetet

kellene erdészeti iskolává átalakítani s a gazdasági akademiákat és gazdatiszt képző intézeteket arra lehetne utasítani, hogy növendékeik az erdészeti tanács előtt vizsgázzanak.

Ezek képezik a bizottsági jelentés lényegesebb pontjait.

A „Times“ f. év aug. 22-iki száma érdekes commentárt ír a bizottsági jelentésről, melyből kiemeljük a következőket:

„A képviselőháznak az erdészet tárgyában kiküldött választott bizottsága nagyon szerény körben mozog. Nem is javasolja azt, hogy egy erdészeti törvény alkottassék a britt királyság vagy az egész britt birodalom számára; a jelentés csak azt az egy gyakorlati indítványt tartalmazza, hogy miként kelljen egy olyan tanácsot létesíteni, mely kezébe vegye az okszerű erdőkezelésben való kiképeztetés ügyét. Három év előtt már szőnyegre került az erdészet előmozdításának kérdése, de akkor tudatlanságon és hanyagságon szenvedett hajótörést. A britt közönségnek soha eszéágába nem jutott, hogy létezzék erdészet, mint tudomány. Az ország némely részében, főkép Irlandban a fákat oly ellenségnek tekintették, a melyet mindenkép el kell pusztítani, vagy a hol a fákat megtürték úgy bántak velök mint a vadvirágokkal, melyeknek megengedtetik, hogy szabadon nőhessenek vagy enyészszenenek el. Az erdőültetés vagy felújítás általában rendszer nélkül történt. A talaj, éghajlat vagy terepviszonyok nem vétettek tekintetbe. Skócziában ugyan lehettek egyes kivételek, de közönségesen soha nem lett elismerve, „hogy az erdészet egy ága a mezőgazdaságnak“ (?) és hogy ép oly rendszeres oktatást igényel mint amaz. A kiküldött bizottságé az érdem, hogy ez igazságot elismertetésre juttatta. A jelentés igen határozottan kimutatja, hogy mulhatlanul szükség van rendszeres erdészeti oktatásra, vizsgatételre és tankönyvekre. Ki van mutatva, hogy az egyesült királyságban több testület van, melyekből erdészeti tanácsot lehet alakítani s javaslatba van

hozva, hogy a cooperhilli collegium indusi erdészeti tanfolyamából lehetne a kezdetben szükséges tanerőket venni. A költség eleinte nem haladná meg az 500 font sterlinget s ekkor nem lehetne Nagybritanniának többé azt a szemrehányást tenni, hogy ha egy angol ember megakarja tanulni a faültetést, hát Németországba vagy Franciaországba kell mennie.

Az egyesült királyságban levő erdőségek kiterjedése sokkal nagyobb, hogy sem azokat tanulatlan kezelők kényére lehessen hagyni; csaknem három millió holdat foglalnak el az erdők és ennek valószínűleg tulnyomó nagyobb része oly bánásban részesül, mely felett elszörnyűködnék egy németországi erdész. Ha Bismarck hg. megtisztelné ez országot látogatásával, sokkal inkább félnünk kellene azon ítéletétől, melyet az angol erdészet felett mond, mint attól, hogy politikai és hadi közigazgatásunkat ítélhetné el. Nálunk ugyszólván minden erdő oktanuln intéztetik. A tulajdonosok és személyzetük aligha volnának képesek erdőkezelésüket megokolni. A gazdálkodás ezen ágában való tudatlanságot még feltűnőbben észlelhetni az erdőültetés elmulasztásában. Rengeteg területet lehetne magában Angliában erdőséggé alakítani. Sir Walter Scottnak, Adams főfelügyelőnek és Athole herczegnek Skócia északi részében e század elején tett fáradozásait a közügy javára meglehetne ujítani. Walesben is 163 ezer acenál több a kopár terület, melyet csak befásításra lehet használni. Hát még Irlandban mennyivel lehetne növelni a most 330.000 acrera menő erdőterületet! Az okszerű befásításból eredő haszon nemcsak a fahasználatban mutatkozik. Erdőültetéssel enyhíteni lehet az éghajlatot s ekként a mezőgazdaságnak nem egy ágát jövedelmezőbbé tenni. De a beerdősítéshez okvetlen szakismeret igényeltetik. A tudatlanok előtt a befásítás rendkívül egyszerű dolognak tetszik. De voltaképen alig

van gazdasági ág, mely több gondot s állandóbb gondozást igényelne, mint az erdőkezelés. A ki erdőt ültet, annak oly ébernek kell lennie, mint egy tábornoknak ellenséges országban. Neki a földtani és légköri viszonyokat olyan figyelemmel számba kell vennie, mint a tábornoknak azt, hogy vizet, élelmet honnan fog szerezni. Fiatal fácskáit olyan szépen kell elhelyeznie, mintha azok ezredek volnának, melyeket csatasorba állít. Egyik faj az egyik, másik más talajnak felel meg inkább. Emez könnyen állja a szárazságot, amazt folyton nedvesen kell tartani. Egy-máshoz való viszonyukat is nagyon gondosan figyelembe kell venni. Némely fa az erdő széleket szereti, ahol szabadon járhatja a szellő, másokat meg nem lehet eléggé összezsúfolni. A mint aztán felnőnek, tudományos pontossággal kell őket gondozni, nyesegetni és ritkitani. Mikor érett kort érnek el, ép oly gonddal vagy még nagyobbval kell eljárni a kellő és okszerű kihasználásnál. Minden angol erdész azt hiszi, hogy ő alaposan érti a maga mesterségét. Az önbizodalom legkevésbé sem hiányzik ennél az osztálynál. De a külföldi erdészek bizony egyetértenek abban, hogy tisztelet a kivételeknek, ez az osztály nagyon is tudatlan. Megmutatja ezt egy tekintet a britt erdőterületekre, a mely nagyon is rossz benyomást tesz a szemlélőre. Hát még ha tekintetünket a Britt-szigetről a Brittbirodalomra irányozzuk és szemlét tartunk az erdőterületek felett: mennyivel kedvezőtlenebb lesz a benyomás! A britt erdő jóvédelme jelentéktelen a birodalmi összes jóvédelem mellett, a mely sokkal nagyobb, mint a világ bármely más államé. A South Kensingtonban tavaly tartott kiállítás megmutatta, hogy a nagy becsű fáknak csodás gyűjteménye foglaltatik erdőinkben. Nem egy gyarmatunk van, ahol a talaj termékenysége s az állandó jóllét a helyes erdőgazdaságtól függ, s hol a kiméletlen erdőirtás a legkárosabb hatással lehet ugy a mező-

gazdaságra mint a jövő nemzedék egészségi állapotára. Másokban a szálf a gazdagságnak kiapadhatlan forrása lehet, ha helyesen kezeltetnek s ha tőke és nem jövedelemként bánnak az erdőkkel. Indiát kivéve, nem is ismerik most még el, hogy e tárgyban a tudomány tanai szerint kell eljárni. Az eredmény az, hogy mindenütt megölik a tyukot a tojásért, a melyet neki állandó egymásutánban tojni kellene. Az erdészeti iskola vagy ily iskolák egész sora, legalább megfogja akadályozni azt, hogy ez az erdőpusztítás tovább folyjon anélkül, hogy ellene tiltakozás történjék. A gyarmati kormány nem fogja elmulasztani, hogy hasonló intézetet állítson fel, mint a minővel India számára az okszerű erdőműveléshez a kezdet megtörtént. Jó lesz mindenesetre kibővíteni Cooper-Hilben az indusi erdészeti iskolát. Ha abban új tanfolyamokat fognak nyitni, akkor szélesebb látkörrel is fognak az egyes tantárgyak előadatni, melyek most csak India viszonyaihoz alkalmaztatnak.

Az erdészeti bizottság jelentése a kérdésnek csak gazdasági oldalára van tekintettel, de ezen kívül más oldala is van a kérdésnek, mely nem kevésbé vonzó. A faültetés egyike a legkellemesebb mezei foglalkozásoknak. A földbirtokos egyiknél sem áll közvetlenebbül a természettel szemben, és sehol nem számít annyit az ő személye. Azt képzelheti, hogy ültetvényében saját kezemunkáját látja, és ha fáradságot vesz magának a fák gondozására, hiuság nélkül is gondolhatja ezt. Semmiféle gazdálkodásnál nem élheti bele magát annyira a jövőbe. A szemet nem gyönyörködteti semmi annyira a nélkül, hogy messze csapongnia kelljen. A nagy közönség általában éppúgy érdekelve van, mint a földbirtokos abban, hogy ezen kellemes látvány gyarapíttassék. A földbirtokos gyönyörködhetik a maga erdejében; a közönség gyönyörűséget találhat minden erdőben. Az angol erdők jelen állapotjukban tartós gyönyörét képezik

az angol népnek. Minél buzgóbb a faültetési vágy, és minél tökéletesebb a rendszer, annál több gyönyörűséget fognak nyújtani az erdők a nagy közönségnek. Attól lehetne tán tartani, hogy ha az erdőtulajdonosok leginkább csak saját hasznukat nézik, ez az erdők festői szépsége rovására fog történni. A tudomány mindkettőt egyaránt felkarolja. Az egyhangu faültetés Angliában és Skóciában inkább tudatlanságból mint haladási vágyból ered. Tudatlan kezelési rutin mondotta ki az 1877-iki törvényben, hogy a New-Forrestbe csak fenyőfákat kell ültetni. Ha az erdészetet a multban rendszeresen tanították volna, ilyen záradék nem csuszhatott volna be egy oly törvénybe, mely egy erdőterület befásításáról szól.

Látni való a fentebbiekből, hogy Anglia erdészeti közgazgatása, egészben véve sokkal alantabb fokon áll, mint Magyarországé. De azt nem szabad elfeledni, hogy az angol erdőtulajdonosok általában véve képzett gazdák, magasabb műveltségi fokon állnak, mint igen sok magyar erdőbirtokos. S az egész anyakirályságban legalább sehol sem folytatnak oly rablógazdaságot, a minőt sajnos hazánknak nem egy vidékén lehetett s részben még ma is láthatni, ahol nem ritkán nagy birtokok az erdő szabad használatával bérbe adatnak, s a bérlő csak azt nézi, hogy hirtelen pénzzé tehessen annyi fát, a mennyit csak lehet. Vagy a tulajdonos távollétében a gazdatiszt köt szerződést, a fát lábon, jó olcsón eladja s a vevőt neki szabadítja, hogy vágasson a hol tetszik. A vevő aztán csak *primae classis* fát vágat; néha 1000 öl helyett 1500-at, holott minden használható fát tartoznék feldolgoztatni. A kerülőt megvesztegeti és hordatja hónapokon át a fát a piacra, a nélkül, hogy a tulajdonosnak tudomása volna róla. Nyárban végre elmegy a tulajdonos megnézni erdejét. Mi történt ott! Egész hegyoldalokon el van rontva a legszebb erdő, a java fát részben még ölbe rakva találja,

a görcsös, nehezebben feldolgozható törzsdarabok s a fakoronák szanaszét hevernek, s ha csak úgy megközelítő számítást csinál, rájön, hogy legalább is háromszor annyi fája odaveszett, mint a miből az eladott ezer öl kikerülhetett volna, s hogy azon a területen több mint egy generáción át nem lesz sem erdő, sem legelő. Ilyen gazgálkodást, a Times panaszkodása daczára, sehol nem lehet Angliában találni.

Ha mintaszerű is a magyar állami erdészeti bizonyos tekintetben, de az angol gentry magán-erdőgazdasága óriásilag felette áll a magyar gentry erdőgazdaságának. E tekintetben igen sok még a teendő hazánkban. Szükségesnek tartottam megjegyezni ezt, nehogy elbizzuk magunkat, mintha erdőgazdaságunk sokkal különb volna az angolországinál.

Egyesületi közlemények.

I.

(Az országos erdészeti egyesület 1887. szeptember 9-én tartott rendes választmányi ülésének jegyzőkönyve).

Jelen voltak: Gróf Tisza Lajos elnök ő exja; Bedő Albert első alelnök; Abrudbányai Béla, Belházy Emil, Eleőd Jósá, Havas József, Hoffmann Sándor, Illés Nándor, Kallina Károly, Rónay Antal, Rutska Tivadar választmányi tagok; Tomcsányi Gusztáv alapítótag és Horváth Sándor titkár.

I. A pénztár állásáról a titkár a következő jelentést terjeszti elő:

Az egyesület bevételei folyó évi január hó 1-étől kezdve a mai napig	20.036	frt	17	krra,
kiadásai pedig ugyan ezen idő alatt	15.405	"	34	"
rugnak; pénztári készlete tehát	4.630	frt	83	krt